

Hrvatske alpinistice na »krovu svijeta«!

Uspjeh Hrvatske ženske alpinističke ekspedicije »Everest 2009«

Alan Čaplar, Zagreb

Planinare, ali i cjelokupnu javnost u Hrvatskoj u utorak 19. lipnja razveselila je izuzetna vijest odaslana satelitskim telefonom izravno iz Baznog logora Hrvatske ženske ekspedicije »Everest 2009«: sestre Darija i Iris Bostjančić su u 9:40 sati po lokalnom, a 5:55 po srednjoeuropskom vremenu stupile na vrh Mount Everesta (8850 m), najviše čvrste točke na Zemlji. Priželjkivana, ali sa strepnjom i nadom očekivana vijest o novom hrvatskom himalajskom uspjehu izmamila je toga dana suze radosnice na mnoga lica u Hrvatskoj i izazvala nezapamćenu lavinu čestitki članicama ekspedicije i Hrvatskom planinarskom savezu. Doista

se rijetko se događa da većini građana nepoznata lica postanu glavna vijest dana i svojim podvigom zabljesnu u obilju svakodnevnih, mahom sumornih, vijesti na način kao što je odjeknula kratka obavijest o hrvatskom himalajskom uspjehu. Šteta je jedino to što nacionalnu euforiju kakva se dogodila 19. svibnja ne mogu doživjeti one koji to najviše zaslužuju. Osvajačice vrha o kojima je brujala cijela Hrvatska tog su dana svoju radost skromno proživljavale osamljene u bjelini Himalaje, u okolnostima koje nimalo ne priliče slavlju: na temperaturi od -40°C , opterećene umorom, nedostatkom kisika i teretom sigurnog povratka.

Riječanke Darija i Iris Bostjančić – prve Hrvatice na vrhu svijeta

Dva dana poslije, isti podvig napravile su i Ena Vrbek iz Zagreba i Milena Šijan iz Splita, obje članice Hrvatske gorske službe spašavanja. One su na vrh stigle 21. svibnja u 4:50 po lokalnom vremenu (1:05 po hrvatskom).

Dug je i opasan put prema vrhu

Ne treba posebno naglašavati da penjanje na Mount Everest nije bezazlena igra te da je nužno vrlo ozbiljno, temeljito i do posljednjih pojedinosti pripremiti svaku sitnicu. Ipak, i vrhunski pripremljena, opremljena, motivirana i disciplinirana ekipa mora imati mnogo sreće da bi sve prošlo kako treba.

Nakon višetjedne aklimatizacije i opremanja visinskih logora, završni dio uspona započeo

Uspjeh hrvatskih alpinistica jedan je od najvećih dosega hrvatskog alpinizma i planinarstva. To nije samo osobni uspjeh djevojki koje su stigle do najvišeg vrha svijeta, već i cjelokupne ekipe koja je omogućila ostvarenje najvećeg hrvatskog himalajskog sna

je 16. svibnja, putem kojim su Hillary i Tenzing prošli prilikom prvog uspona 1953. godine. Na Everestu su se i ovoga svibnja izmjenjivala najpoznatija svjetska penjačka imena pokušavajući krenuti prema vrhu, no od svih uspona morala su odustati zbog jakog vjetera. I 17. svibnja je na Everestu cijeli dan puhao snažan vjetar, no navečer mu se brzina smanjila na prihvatljivih 30 km/h te su Darija, Iris i trojica Sherpa Lakhpa, Pemba i Nawang krenuli na završni uspon po jugoistočnom grebenu prema vrhu. Na grebenu je iz snijega i leda trebalo čupati prije postavljena fiksna užeta, a na nekim mjestima postavljati i nova. Po još dosta jakom vjetru sestre Bostjančić popele su se i do tzv. Balkona na visini od 8400 m. Tamo su došle za malo više od četiri sata, a to znači da su na visini iznad 8000 metara svladavale više od 100 visinskih metara na sat, što je iznimno brzo za himalajske visinske prilike. Iako je na Južno sedlo došla bez umjetnog kisika iz boca Darija Bostjančić je za završni uspon odlučila ipak koristiti kisik, kako bi se zaštitila od ozeblina. Umjetni kisik pomaže kod disanja na tim visinama, no važnija mu je funkcija da se njime stvara i to-

plina u organizmu. Za sljedećih pet i pol sati sestre Bostjančić stigle su do Južnog vrha (8750 m), a za još dva sata preko Hillaryeve stuba do glavnoga vrha, 8850 metara iznad razine mora. Na vrh su prispile točno u 9:40 i tamo provele 45 minuta, fotografirajući, snimajući, razgovarajući putem radio-stanice s bazom i pripremajući se za povratak.

Pri povratku su sestre učinile još jedan herojski podvig: penjaču koji je kolabirao ispod Balkona dala je Darija Bostjančić, po stuci medicinska sestra, injekciju deksametazona te su zajedno s ostalima pomogle prenijeti nesrećenog penjača u Logor 4 na Južnom sedlu. Liječnica ekspedicije dr. Lana Đonlagić već je nekoliko dana prije pomogla spašavati nesrećene penjače iz raznih ekspedicija podredivši svoj planinarski cilj humanoj dužnosti – pomaganju čovjeku u nevolji.

Za sestrama Bostjančić prema vrhu su krenula druga skupina članica ekspedicije i Sherpa. Najmlađa članica Ena Vrbek i najstarija Milena Šijan na vrh su stigle u samu zoru 21. svibnja, praćene prvim zrakama sunca koje su obasjale vrh Mount Everesta. Za uspon s Južnog sedla

po tisuću metara visokom jugoistočnom grebenu trebalo im je samo osam i pol sati. Na vrhu su se zadržale svega petnaestak minuta, jer se pojačavao vjetar i nakon fotografiranja počele su oprezno silaziti po zaleđenom grebenu prema Južnom sedlu.

S djevojkama je prema vrhu išlo i nekoliko Sherpa, pri čemu je sirdar (vođa Sherpa) Lakhpa Nuru ostvario jedinstven rekord: u 43 sata na vrhu je bio dva puta, što dosad nije učinio nijedan čovjek prije njega. Prvi put na vrh je došao s Darijom i Iris, s njima se spustio na Južno sedlo i zatim se drugi put na vrh popeo se s Enom i Milenom. Sličan podvig napravio je i prije dvije godine kada se dvaput u dva dana s našom ekspedicijom popeo na vrh Cho Oyua.

Hrvatski uspjesi na Everestu

Jedini Hrvat koji se dosad popeo na Mount Everest bio je splitski alpinist, mosoraš Stipe Božić. On se na najviši vrh Himalaje popeo

dvaput: 1979. prvenstvenim smjerom po Zapadnom grebenu, a deset godina poslije (1989.) »klasičnim« smjerom s nepalske strane. O tim, ali i drugim penjačkim podvizima u Himalaji i na svim kontinentima svijeta Božić je napisao nekoliko knjiga i snimio poznate dokumentarne televizijske serijale te na taj način mnogo pridonio popularizaciji planinarstva i alpinizma ne samo u Hrvatskoj, nego i šire.

Članovi zagrebačke ekspedicije »Everest 1989.« prvi su i do danas jedini ponovili uspon Velikim kuloarom od njegova ulaza s dna stijene do nekoliko stotina metara iznad spoja s Messnerovim smjerom koji dolazi sa Sjevernog sedla, ali su se zbog preranoga zimskog monsunu morali s visine 8000 metara početi spuštati i racionalno odustati od uspona na sam vrh Everesta. Voditelj te, kao i svih kasnijih hrvatskih ekspedicija na Everest bio je Darko Berljak.

Hrvatska trobojnica prvi se put na Everestu zavijorila 1997. godine kada su se na vrh kao

Sestre Iris (lijevo) i Darija Bostjančić (desno) na Mount Everestu 19. svibnja 2009.

članovi hrvatske himalajske ekspedicije popeli 22. svibnja Slovenci Franc Pepevnik i dan poslije Pavle Kozjek. Danko Petrin i Sherpa Nawang nadomak vrha morali su tada odustati kako bi od smrti spasili iscrpljenog Nijemca Josepha Stillera koji je u vršnoj zoni Everesta obolio od retinopatije – potpuno je oslijepio na jedno i napola oslijepio na drugo oko.

Svojim usponom na vrh Everesta sestre Darija i Iris Bostjančić postale su ne samo prve Hrvatice na uskoj vršnoj glavici Everesta nego i prve sestre koje su se zajedno popele na najviši vrh svijeta – mjesto s kojeg se više ne može uzbrdo. Usponom četiri članice hrvatske ekspedicije ujedno je srušen i na najvišu moguću razinu zauvijek postavljen hrvatski ženski visinski rekord. Istaknimo još jednu posebnost: uspjehom naše ženske ekspedicije Hrvatska je postala jedina zemlja na svijetu iz koje se na najviši vrh Himalaje popelo više žena nego muškaraca.

Poplava čestitki

Čestitke za izuzetan uspjeh koji su ostvarile članice Hrvatske ženske ekspedicije »Everest 2009.« uputili su na adresu HPS-a brojni građani, planinari, sponzori, udruge, ustanove i institucije. Među prvima su pristigle čestitke predsjednika Republike Hrvatske Stjepana Mesića i predsjednika Vlade dr. Ive Sanadera te čestitke brojnih istaknutih javnih osoba, ali i običnih građana. U poruci predsjednika Republike Stjepana Mesića stoji: »S ponosom sam primio vijest o vašem iznimnom pothvatu, osvajanju najvišeg vrha na svijetu. Neizmjernom upornošću, ali i spremnošću na pomoć drugima u nevolji tijekom vašeg uspona ostvarile ste povijesni uspjeh te pokazale kako vam ni najviša planina na svijetu nije prepreka.«. Predsjednica Organizacijskog odbora ekspedicije i potpredsjednica Vlade RH Jadranka Kosor istaknula je u svojoj čestitci da će 19. svibnja 2009. biti zlatnim slovima upisan u knjigu hrvatskog alpinizma, ali i kao snažan iskorak u ostvarivanju ravnopravnosti i jednakosti žena. Također je članicama ekspedicije čestitala na hrabrosti, izdržljivosti, odricanju te na upornosti i vjeri u vlastite mogućnosti. Izdvajamo i čestitke župana Primorsko-goranske županije Zlatka Komadine, gradonačelnika Zagreba Milana Bandića

Mount Everest - najviša planina na svijetu

i Rijeke Vojka Obersnela, predsjednika i tajnika Hrvatskog olimpijskog odbora Zlatka Mateše i Josipa Čopa te riječkog nadbiskupa Ivana Devčića. Čestitke HPS-u te voditelju i članicama ekspedicije uputili su i Planinska zveza Slovenije (PZS), Hrvatska gorska služba spašavanja, nekoliko desetaka hrvatskih planinarskih udruga te više stotina planinara iz Hrvatske i svijeta. Sve čestitke odmah su proslijeđene u Bazni logor pod Everestom. Kao zanimljivost dodajmo da je zbog velikog interesa za novosti s Everesta 19. svibnja po prvi put »pao« računalni server HPS-a www.plsavez.hr na kojem su se prve objavljivala ekspedicijske novosti – tog dana zabilježeno je na stranici više od 620.000 klikova mišem. HPS-ova web stranica s ekspedicijskim novostima 21. svibnja zabilježila je dva milijuna posjeta, računajući od uspostave stranice i početka priprema za ekspediciju.

Uspjeh hrvatskih alpinistica jedan je od najvećih dosegâ hrvatskog alpinizma i planinarstva. To nije samo osobni uspjeh djevojaka koje su stigle do najvišeg vrha svijeta, već i cjelokupne ekipe koja je omogućila ostvarenje najvećeg hrvatskog himalajskog sna.

Ekspedicija na Everest bila je središnja akcija Hrvatskog planinarskog saveza u 2009. godini, a posvećena je nadolazećoj 135. obljetnici hrvatskog planinarstva. Veličanstven himalajski uspjeh najbolji je mogući uvod u proslavu velike obljetnice organiziranog planinarstva u Hrvatskoj.